

Newsletter DECA 03 - Summer 2025



Do 2027 roku projekt DECA ma na celu poprawę zarządzania planami adaptacji do zmian klimatu. Partnerzy zaangażowani w projekt planują zmienić sposób, w jaki zarządzają swoimi instrumentami polityki. Wprowadzą nowe metody, kryteria oraz strategie, zarówno finansowe, jak i społeczne, do lokalnych planów adaptacyjnych.

Pracujemy nad projektem DECA już ponad rok i chcemy sprawdzić, jak przez ten czas zmieniały się lokalne polityki. Cały czas wymieniamy się doświadczeniami i poznajemy dobre praktyki, ale najważniejsze jest to, żeby potrafić je przenieść na grunt lokalny. Zobaczymy, jak nam to wychodzi.

Wzmacnianie i udoskonalanie regionalnych polityk, programów i planów

Celem jest nadanie istniejącym politykom większej skuteczności, otwartości i trwałości, tak, by przynosiły one lepsze efekty dla regionów, których dotyczą.

Plany działań na rzecz ulepszenia polityki

Energap Maribor, Slovenia

Maribor, drugie co do wielkości miasto w Słowenii, coraz mocniej odczuwa skutki zmian klimatu: fale upałów, intensywne opady i problemy z odwodnieniem terenu. Lokalny Plan Działań na rzecz Energii i Klimatu (LECAP) obejmuje zarówno działania łagodzące zmiany klimatu, jak i środki adaptacyjne. Jednak konkretne rozwiązania w zakresie adaptacji są wciąż niewystarczające, dlatego konieczne jest opracowanie szczegółowej analizy podatności miasta na zagrożenia klimatyczne.

Dzięki tej analizie będzie można opracować bardziej precyzyjne i lokalnie dopasowane strategie adaptacyjne, oparte na danych klimatycznych i analizie ryzyka. Konieczne jest także stworzenie ram monitorowania i oceny, które pozwolą śledzić skuteczność wdrażanych działań.

Istotnym elementem będzie również większe zaangażowanie interesariuszy – zarówno w przygotowanie analizy podatności, jak i w planowanie konkretnych rozwiązań oraz działań opartych na zasobach przyrody.



Mazowiecka Agencja Energetyczna Warszawa, Polska

Europejskie Fundusze dla Mazowsza 2021–2027 to regionalny program operacyjny współfinansowany ze środków EU, wspierający innowacje, transformację energetyczną, mobilność oraz rozwój społeczno-gospodarczy. Z budżetem przekraczającym 2 miliardy euro program realizowany jest w ramach polityki spójności i ukierunkowany na rozwój regionu mazowieckiego. W ramach programu możliwe jest finansowanie m.in. następujących typów projektów:

- Zakup wyposażenia oraz rozbudowa infrastruktury na potrzeby zarządzania kryzysowego i sytuacjami nadzwyczajnymi,
- Wzmacnianie ochrony przeciwpowodziowej i łagodzenie skutków suszy poprzez retencję wód opadowych,
- Przeciwdziałanie skutkom suszy i ulewnych deszczy w miastach poprzez rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury,
- Opracowywanie planów adaptacji do zmian klimatu.

Instrument polityki regionalnej zostanie ulepszony poprzez optymalizację organizacji naborów tematycznych w ramach Funduszy Europejskich dla Mazowsza 2021–2027, aby skuteczniej wspierać działania adaptacyjne i zarządzanie ryzykiem związanym z katastrofami naturalnymi.

Regionalna Agencja Energetyczna Tartu Estonia

W regionie Tartu planuje się aktualizację i rewizję obowiązującego Planu Klimatyczno-Energetycznego, który został opracowany i przyjęty w 2022 roku. Obecny dokument zawiera działania zarówno na poziomie powiatowym, jak i lokalnym, jednak koncentruje się głównie na ograniczaniu emisji. Ryzyka klimatyczne oraz kwestie dostosowania się do zmian klimatu mają w nim charakter drugorzędny i są ujęte bardzo ogólnie — co prawda wyznaczono pewne cele w zakresie adaptacji, ale brakuje kompleksowej oceny ryzyka oraz jasno określonych działań zwiększających odporność.

Dzięki projektowi DECA plan zostanie znacząco wzmocniony pod kątem adaptacji do zmian klimatu. Ryzyka klimatyczne oraz ich potencjalny wpływ na mieszkańców, infrastrukturę, budynki i biogospodarkę — a także możliwe szanse związane ze zmianami klimatu — zostaną przeanalizowane bardziej szczegółowo, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań.

Potrzebne będzie bardziej systemowe podejście: należy opracować odpowiednie metodyki (wraz z zestawem wskaźników), konkretne środki adaptacyjne oraz dostosowane mechanizmy finansowania.

Proces ten będzie realizowany we współpracy ze Związkiem Gmin Regionu Tartu, poszczególnymi samorządami oraz przy wsparciu projektu DECA – z wykorzystaniem doświadczeń i dobrych praktyk wypracowanych przez partnerów projektu. Zaktualizowany plan będzie zawierał jasno zdefiniowany i wzmocniony komponent adaptacyjny, odzwierciedlający zarówno potrzeby strategiczne, jak i praktyczne działania na poziomie lokalnym.

Włączające zaangażowanie interesariuszy: klucz do udanego projektowania zielono-niebieskiej infrastruktury

W przypadku projektowania skutecznej zielono-niebieskiej infrastruktury kluczowe znaczenie ma różnorodność interesariuszy zaangażowanych w proces planowania. Współtworzenie rozwiązań z lokalną społecznością sprawia, że projekty odpowiadają na realne potrzeby społeczne i są dopasowane do charakteru konkretnej przestrzeni. Tylko mieszkańcy danej okolicy naprawdę wiedzą, które miejsca mają znaczenie społeczne, które tereny wymagają szczególnej troski oraz jakie rozwiązania zostaną dobrze przyjęte – a jakie nie.

Szerokie spektrum interesariuszy - od zarządców spółdzielni mieszkaniowych, przez przedstawicieli samorządu i organizacje pozarządowe, po samych mieszkańców – wnosi różne perspektywy, które wzbogacają cały proces projektowy. Pozwala to spojrzeć krytycznie na proponowane koncepcje z wielu punktów widzenia i buduje współodpowiedzialność za końcowy efekt. Takie podejście przynosi też praktyczne korzyści: uczestnicy lokalni często wskazują rodzime gatunki roślin najlepiej przystosowane do danego obszaru – co ma kluczowe znaczenie w kontekście architektury krajobrazu i równowagi ekologicznej.

Struktury zarządzania

Jednak samo zaangażowanie społeczne to za mało, skuteczna realizacja wymaga również elastycznych i responsywnych struktur zarządzania. Rozwiązania oparte na zasobach przyrody (NbS) często napotykają na przeszkody w postaci sztywnych, „silosowych” form zarządzania miejskiego, konkurujących ze sobą priorytetów zagospodarowania przestrzennego, rozproszenia odpowiedzialności oraz braku koordynacji pomiędzy wydziałami. Te systemowe bariery spowalniają wdrażanie i często prowadzą do niespójnych lub nietrwałych rezultatów.

Dlatego skuteczne wdrażanie rozwiązań przyrodniczych wymaga reorganizacji miejskich struktur zarządzania. Konieczne jest przełamanie barier między wydziałami i instytucjami, określenie jasnych odpowiedzialności w projektach międzysektorowych oraz wdrożenie mechanizmów wspólnego podejmowania decyzji i elastycznego dostosowywania działań w trakcie realizacji. Zaangażowanie interesariuszy nie może ograniczać się do jednorazowych konsultacji, musi stać się funkcjonalnym elementem procesu projektowego. Potrzebne są struktury umożliwiające efektywną współpracę ekspertów, urzędników i mieszkańców, opartą na jasno określonych rolach, odpowiednich kompetencjach i wspólnej odpowiedzialności za rezultaty.

Dobre praktyki to punkt wyjścia – nie gotowy szablon. Każdą dobrą praktykę powinniśmy traktować nie jako gotową receptę, ale zaproszenie do dialogu. Kluczem do sukcesu jest dostosowywanie pomysłów do lokalnego kontekstu wspólnie. Tworzenie przestrzeni, w której ludzie mogą być wysłuchani, brać udział i mieć wpływ na swoje otoczenie, to nie luksus. To konieczność.

Region Kronoberg Szwecja

Regionalny Plan Adaptacji do Zmian Klimatu dla regionu Kronoberg (2024–2028) zawiera propozycje działań ukierunkowanych na wyzwania związane z adaptacją klimatyczną na obszarze całego regionu. Działania zostały pogrupowane w cztery kategorie:

- Organizacja (O),
- Środowisko zabudowane (B),
- Woda (V),
- Krajobraz (L).

Plan obejmuje zarówno działania podejmowane przez własną administrację regionalną, jak i zalecane działania dla gmin wchodzących w skład regionu Kronoberg.

W ramach projektu DECA chcemy:

- rozwijać wiedzę i kompetencje w zakresie adaptacji do zmian klimatu,
- angażować interesariuszy i wzmacniać ich udział w procesie,
- zapewniać wsparcie i przywództwo w realizacji różnych działań adaptacyjnych,
- oraz monitorować postępy.

Zależy nam na analizie i wykorzystaniu dobrych praktyk, które mogą wspierać wdrażanie planu przy aktywnym udziale naszych partnerów i lokalnych interesariuszy.



Miasto Roermond Niderlandy

W Roermond w centrum uwagi znajdują się dwa instrumenty polityki miejskiej:

- Zintegrowana Zielona Wizja (Integral Green Vision),
- Plan Gospodarki Wodnej i Kanalizacyjnej Roermond (Roermond Water and Sewer Plan).

W ramach projektu DECA planujemy:

- położyć większy nacisk na powiązania między zielenią, klimatem, bioróżnorodnością i dobrostanem mieszkańców,
- zintegrować działania z innymi dokumentami strategicznymi i politykami miejskimi,
- poprawić mechanizmy partycypacji społecznej i zaangażowanie obywateli,
- podnosić świadomość społeczną,
- oraz uczyć się od partnerów i interesariuszy projektu, czerpiąc z ich wiedzy i sprawdzonych praktyk.



Miasto Ostenda Belgia

Miasto Ostenda realizuje plan adaptacji do zmian klimatu, którego celem jest przekształcenie Ostendy w:

- miasto odporne na nadmiar wody,
- miasto odporne na suszę,
- miasto odporne na upały,
- oraz obszar aktywnej renaturyzacji.

Chcemy wpływać na lokalną politykę poprzez powołanie zespołu projektowego, który wdroży projekt pilotażowy opisany w planie, traktując go jako przestrzeń do uczenia się od innych partnerów.

Inspirując się doświadczeniem partnera projektu Roermond, korzystamy z ich inicjatywy Zielono-Niebieskich Podwórek Szkolnych (Green-Blue Revolution Schoolyards) jako punktu wyjścia do międzynarodowej wymiany wiedzy i usprawnienia naszego lokalnego instrumentu polityki. Naszą ambicją jest realizacja działania: „zazielenienie 10 szkolnych podwórek do 2030 roku”.

W ramach projektu DECA powołano grupę roboczą ds. zarządzania projektem lokalnym, złożoną z przedstawicieli miasta oraz organizacji zewnętrznych. Kolejnym krokiem będzie włączenie zewnętrznych interesariuszy, takich jak: szkoły, rodzice, VITO Water Climate Hub, organizacja Buitengoed, a także władze regionalne zapewniające wiedzę ekspercką i wsparcie finansowe (np. Regional Landscapes, MOS Flanders, prowincja).

Dzięki dobrym praktykom Roermond planujemy wdrożenie strategicznej metodologii, która pozwoli zbudować odpowiedni potencjał instytucjonalny i finansowy do przekształcania szkolnych podwórek w zieleńsze i bardziej przyjazne dzieciom przestrzenie, które jednocześnie wspierają zarządzanie wodą w mieście.

Miasto Lizbona Portugalia

Instrumentem polityki, który Lizbona chce udoskonalić w ramach projektu DECA, jest Kontrakt Klimatyczny Miasta Lizbony 2030 (Lisbon Climate City Contract 2030).

Lizbona została wybrana przez Komisję Europejską jako jedno ze 100 miast uczestniczących w misji „Neutralne dla klimatu i inteligentne miasta do 2030 roku”, zobowiązując się do ambitnego celu: ograniczenia emisji gazów cieplarnianych oraz zwiększenia odporności miasta na zmiany klimatu.

W ramach tego zobowiązania miasto opracowało Kontrakt Klimatyczny, który zawiera:

- deklarację zaangażowania,
- plan działań,
- plan inwestycyjny niezbędny do jego realizacji.

Plan opiera się na trzech filarach:

- adaptacja i odporność – działania mające na celu przystosowanie się do ekstremalnych zjawisk pogodowych i zwiększenie odporności na ryzyka klimatyczne,
- łagodzenie zmian klimatu – zakłada redukcję emisji gazów cieplarnianych o 80% i osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2030 roku,
- włączenie społeczne – sprawiedliwa i sprawiedliwa

For achieving this, we want to enhance our stakeholder management using knowledge within the DECA partnership and collect contributions from various sectors and enrich the Lisbon Climate City Contract 2030 with various actions carried out by stakeholders, society and academia.

Prowincja Treviso Włochy

W Treviso instrumentem polityki objętym projektem DECA jest Plan Działań na rzecz Zrównoważonej Energii i Klimatu (SECAP) gminy Silea, będącej partnerem stowarzyszonym Prowincji Treviso. Plan ten ma charakter długofalowy i zakłada realizację ambitnych celów w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatu.

Gmina Silea, podobnie jak ponad 11 000 innych jednostek samorządu terytorialnego w Europie, podpisała Porozumienie Burmistrzów (Covenant of Mayors) i przy wsparciu Prowincji Treviso – pełniącej funkcję koordynatora – przystąpiła do jego realizacji.

Celem jest udoskonalenie zarządzania SECAP-em poprzez doświadczenia zdobyte w ramach międzynarodowej współpracy DECA. Dzięki analizie najlepszych praktyk adaptacyjnych z

Europy, Silea może zaadaptować rozwiązania najlepiej odpowiadające lokalnym warunkom.

W ostatnich latach kwestia adaptacji do zmian klimatu stała się na terenie gminy Silea wyjątkowo pilna – obszar ten został dotknięty przez ekstremalne zjawiska pogodowe, które stanowią zagrożenie dla środowiska przyrodniczego, zdrowia publicznego, struktury społecznej i gospodarki miejskiej. Wymaga to podejścia opartego na odporności (resilience).

Plan działań SECAP przewiduje wdrożenie 24 działań, zarówno w zakresie ograniczania zużycia energii przez sektor publiczny i prywatny, jak i strategii adaptacji do zmian klimatu, aby umożliwić szybką i skuteczną reakcję na ekstremalne zdarzenia.

Planowane jest zaktualizowanie i rozwinięcie SECAP-u poprzez realizację następujących inicjatyw:

1. Opracowanie planu miejskiego ekosystemu
Plan ten zawiera przestrzenne analizy układu bloków miejskich, klasyfikacje typologiczne i ekosystemowe, oceny funkcjonalne i przyrodnicze oraz dokumentację planistyczną.
2. Opracowanie regulaminu gminnej policji wiejskiej
Działania tej jednostki koncentrują się na ochronie terenów wiejskich: nadzorze nad działalnością rolną-leśną, utrzymaniu rowów i urządzeń melioracyjnych, drogach wiejskich oraz kontroli stosowania środków ochrony roślin.
3. Inicjatywy edukacyjne z udziałem mieszkańców i szkół
Przykładem jest akcja „Las Nowych Czytelników”, w ramach której sadi się nowe drzewa dla każdego nowo narodzonego dziecka, tworząc nowe zalesienia na terenach publicznych.
4. Zalesianie obszarów miejskich – publicznych i prywatnych
Dzięki doświadczeniom z inicjatywy „Ridiamo il sorriso alla Pianura Padana” (Przywróćmy uśmiech Nizinie Padańskiej) mieszkańcy mogli otrzymać bezpłatne sadzonki drzew do posadzenia na terenach prywatnych, co przyczynia się do wzmacniania usług ekosystemowych.